

NORDISKT VALIDERINGSFORUM

Vad är nationella yrkesprofiler och hur kan de användas?

Verktyg som utvecklar inkluderande kompetensförsörjning

2021-08-26

Henrietta Finnborg Bengtson

Nationella yrkesprofiler

– Tydliggörande av vad som behövs och krävs

- Uttrycks i kunskaper och färdigheter
- Fördelas ämnesvis i moduler i form av läranderesultat och bedömningskriterier
- "Summan" av moduler bildar en yrkesprofil

Utmaningar inom kompetensförsörjning

- Arbetskraftsbrist
- Teknisk utveckling
- Kompetensförflyttning
- Flexibilitet i utbildningssystemen
- Arbetsplatslärande och handledarskap
- Kultur och språk

Fyra yrkesprofiler inom VA

Drifttekniker Ledningsnät

Förbereda inför schaktarbete på ledningsnät

Spolning och filmning av ledningsnät

Ledningsarbeten

Felsök avloppsnät

Felsök dricksvattennät

Service, underhåll

Anläggnings- och processkunskap

Lagkrav ledningsnät

Drifttekniker Vattenverk

Felsökning

Service, underhåll

Anläggnings- och processkunskap

Grundläggande elkunskap inom VA

Lagkrav VA

Planering, problemlösning och dokumentation inom VA

Grundläggande processkunskap inom VA

Kompetenser för arbetslivet

Drifttekniker Reningsverk

Besiktningar, reparationer i lågtrycksanläggningar

Felsökning

Vattenprover och provtagningsteknik

Service, underhåll

Anläggnings- och processkunskap

Mätartekniker

Byte av vattenmätare

Kompetensstandard för Drifttekniker Ledningsnät VA

Kompetensstandard för Drifttekniker – Ledningsnät VA

Drifttekniker – Ledningsnät VA har utvecklats av Sobona i samverkan med Nordiskt Valideringsforum och yrkeskunniga inom området. Drifttekniker – Ledningsnät VA består till sin helhet av femton sammanhängande moduler. Modulerna, som är en beskrivning av vad en individ förväntas förstå, veta och kunna utföra inom ett specifikt avgränsat område relevanssäkras gällande innehåll vart fjärde år.

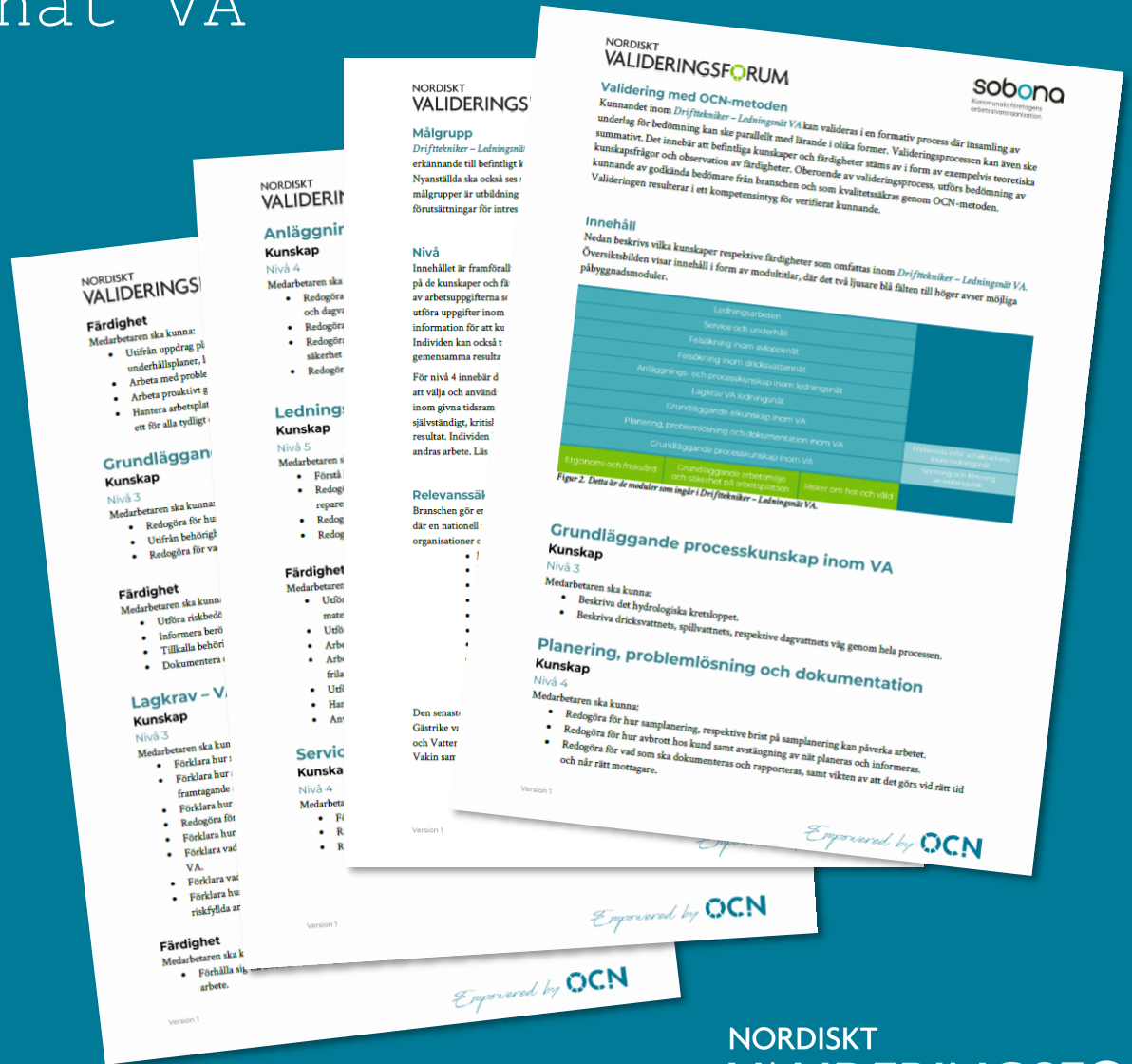
Drifttekniker – Ledningsnät VA och dess moduler syftar till att skapa förutsättningar för fördjupad kartläggning, synliggörande och erkännande av strukturerat lärande på arbetsplatsen, validering av befintliga medarbetare, skapande av utbildningar eller andra kompetenshöjande insatser. Målet är att säkerställa kunskande till rätt nivå i målgruppen vid rekrytering, kompetensutveckling och för att uppfylla kvalitetskrav ställda i bland annat upphandlingar. Vidare kan Drifttekniker – Ledningsnät VA öppna upp för samverkan mellan olika aktörer i syfte att utveckla och hitta nya vägar gällande kompetensförsörjning och kompetensutveckling.

Drifttekniker – Ledningsnät VA ingår som ett av flera områden med olika nivåer och inriktningar inom Vatten och Avlopp. Innehållet i de olika modulerna är framför allt på nivå 3 och 4 och kompletteras av andra formella krav, exempelvis Arbete på väg (APV) – Trafikverket.

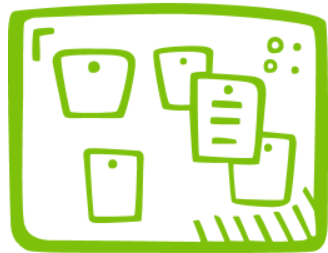
Utifrån syfte, förutsättningar och behov för både verksamhet och individ, väljer man det område och de moduler som är relevanta. Erkännande för uppnått kunskande kan även ges för enskilda moduler.

Drifttekniker Ledningsnät		Drifttekniker Reningsverk		Mätartekniker
<ul style="list-style-type: none"> Planering och samplanering av arbetstid Spårning och följning av ledningsnät 	<ul style="list-style-type: none"> Drifttekniker Vattenverk 	<ul style="list-style-type: none"> Drifttekniker Reningsverk 		
<ul style="list-style-type: none"> Drifttekniker Vattenverk Planering och samplanering av arbetstid Spårning och följning av ledningsnät Service, underhåll Anläggning- och processkunskap Lagring av VA 	<ul style="list-style-type: none"> Planering, problemlösning och dokumentation inom VA Grundläggande processkunskap inom VA 	<ul style="list-style-type: none"> Drifttekniker Reningsverk Planering, problemlösning och dokumentation inom VA Grundläggande processkunskap inom VA 	<ul style="list-style-type: none"> Styrelse av vattenmätare 	

Figur 1. Kompetensstandardens inom vatten och avlopp. Detta är de moduler som ingår i de fyra olika områdena.

Framtagande av yrkesprofiler

Workshops

Vad behöver man kunna?
Moduler med
läranderesultat

Bearbetning

Moduler pusslas
ihop till
yrkesprofiler

Panel

Relevanssäkrar
innehållet

Nationell relevanssäkring VA

Yrkesprofilering VA, Vatten och avlopp, nov 2019

Nationella yrkesprofiler

– Används i olika syften

För branschen som helhet

Tydligare, mer attraktiva yrkesroller

Ramverk för kvalitetssäkring av verksamhet, arbetsmiljö och säkerhet

Ramverk för genomförande av validering

Samsyn kring utbildningsinnehåll

Underlag för samordnade arbetsmarknadsinsatser

För den egna verksamheten

Planera kompetensutveckling

Genomföra kompetensbaserad rekrytering

Underlätta introduktion av nyanställda

Tydliggör karriärvägar

Ställa kvalitetskrav i upphandlingar

Genomföra valideringar av nya och befintliga medarbetares kunnande, som en del av ovan

Validering – av många olika skäl

Verksamheten

Handledare/
bedömare

Befintlig
medarbetare

Ny på jobbet

Studerande/
praktikant

Validering för **Verksamheten**

Rätt förväntningar och kompetens

- Attraktiv arbetsgivare
- Effektiv kompetensutveckling
- Agilt lärande på arbetsplatsen

Kvalitetssäkra verksamheten

- Säkerställa arbetsmiljö och säkerhet
- Uppfylla krav i upphandlingar

Samordnade arbetsmarknadsinsatser

Validering för Handledaren/bedömaren

Har något att utgå ifrån

Går igenom alla moment
(färdiga checklistor)

Ger objektiv och tydlig feedback

Växer och blir trygg i sin roll

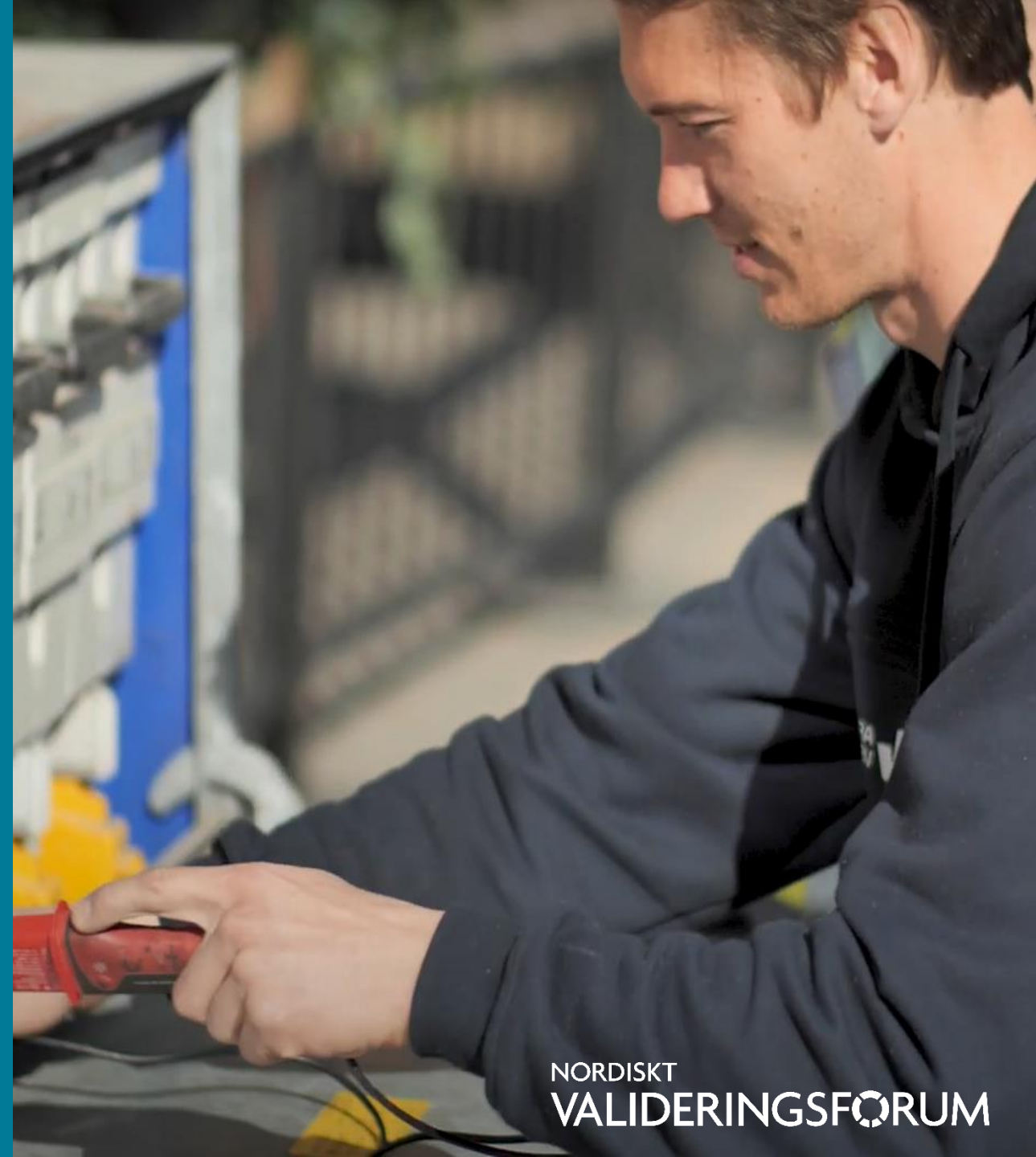
Validering för **Befintliga medarbetare**

Bevis på kunnandet, erhålla
yrkesbevis

Del av kompetensutveckling

Motivation att utvecklas vidare

Underlätta ev omställning till ny
yrkesroll

Validering för Nya på jobbet

Strukturerad introduktion utifrån
en färdig plan

Tydlighet under provanställning

Bevis på kunnandet, påbörja vägen
mot yrkesbevis el motsv

Validering för Studerande/praktikante

Få struktur på praktiken och på lärandet

Koppla ihop utbildning till arbetsplats, från teori till praktik

Förstår hela yrkesrollen

Inte bara göra en slags uppgifter

Få bevis på vad man lärt sig under praktik

NORDISKT VALIDERINGSFORUM

Så här kommer du igång med validering
utifrån verksamhetens behov

2021-08-25

Henrietta Finnborg Bengtson

Vad är validering?

“Validering är en process som innebär en strukturerad bedömning, värdering, dokumentation och ett erkännande av kunskaper och kompetens som en person besitter oberoende av hur de förvärvats.”

Validering utifrån yrkesprofilerna

Drifttekniker Ledningsnät

Förbereda inför schaktarbete på ledningsnät	Drifttekniker Vattenverk	Drifttekniker Reningsverk	Mätartekniker
Spolning och filmning av ledningsnät			
Ledningsarbeten			
Felsök avloppsnät	Felsökning	Felsökning	
Felsök dricksvattennät	Felsökning	Vattenprover och provtagningsteknik	
Service, underhåll	Service, underhåll	Service, underhåll	
Anläggnings- och processkunskap	Anläggnings- och processkunskap	Anläggnings- och processkunskap	
Grundläggande elkunskap inom VA			Byte av vattenmätare
Lagkrav ledningsnät	Lagkrav VA		
Planering, problemlösning och dokumentation inom VA			
Grundläggande processkunskap inom VA			
Kompetenser för arbetslivet			

OCN-metoden

- För kvalitetssäkring och erkännande av lärande
- ✓ Uppfyller kriterier och riktlinjer för validering
- ✓ Kvalitetssäkringskedja, från innehåll till kompetensbevis
- ✓ Harmoniserar med SeQF
- ✓ Använd i UK i 40+ år
- ✓ Använd i Sverige i 15+ år
- ✓ 23 000+ valideringar

Open College
Network

Validering – så här går det till

Yrkesprofil med
moduler

Kartläggning och planering

- Vad kan individen idag?
- Vilka moduler ska valideras?
- Krav på kunnande?

Process inför bedömning

Frågor, uppgifter, dokumentation
(lärande)

Medbedömare/Handledare

Lär ut, stöttar och dokumenterar

Bedömare

Planerar, stöttar,
granskar bevis

Intern och extern kvalitetssäkring

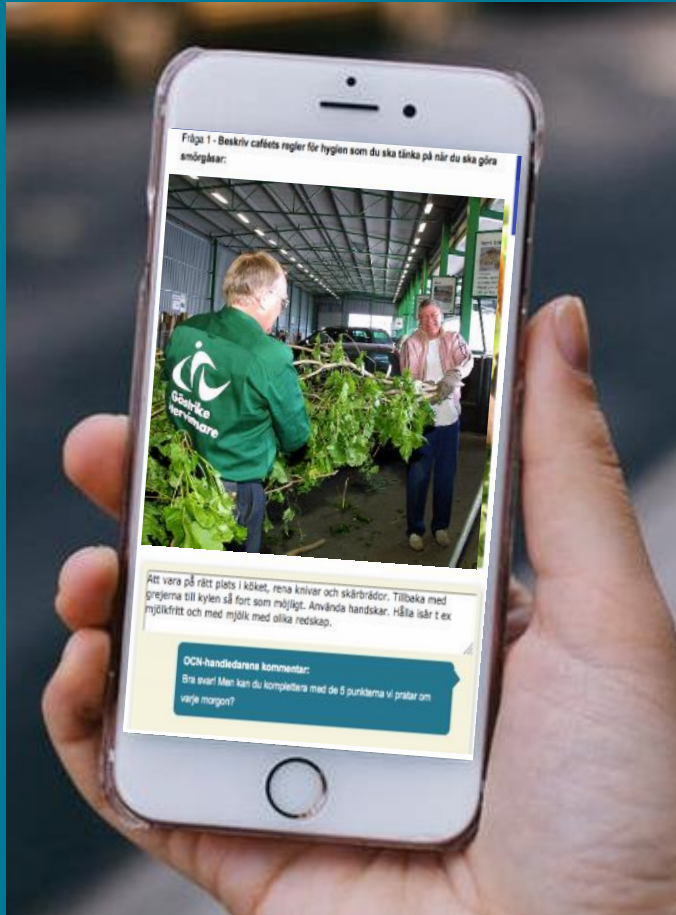
Stöttar och granskar
Bedömare och bevis

Kompetensintyg

Yrkesbevis

Validering av kunnandet kan ske över tid

– på arbetsplatsen

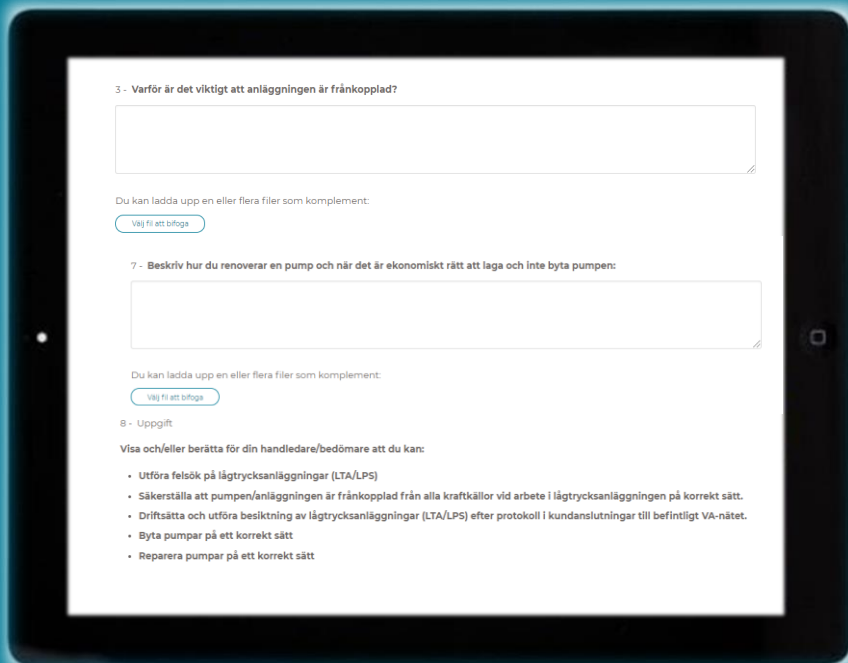
Uppgifter i en bedömningsplan

- Kunskapsfrågor
- Förmåge- och färdighetsuppgifter
- Checklistor för observation

Allt samlat i ett digitalt verktyg

(Kan även göras på papper)

Deltagaren svarar på frågor Digitalt i app eller på dator

Checklista för observation

Fylls i av observatör/
medbedömare eller bedömaren

Checklista för observation

Deltagare: _____

Modul: Service och underhåll inom reningsverk (4386)

Beskrivning: Individuen har fördjupade kunskaper i service och underhåll inom reningsverk och kan utföra driftövervakning, riskbedömning, underhåll och reparation med stöd av dokumentation och teknisk utrustning. Individuen har kunskap om gränsvärdets innebörd, kan utföra olika typer av provtagning, analysera samt rapportera utifrån företagets rutiner och myndighetskrav. Vidare kan individen hantera och underhålla förekommande yrkesspecifika redskap och säkerhetsutrustning på ett korrekt och säkert sätt.

För att säkerställa att deltagaren klarar varje uppgift, kan det behövas observeras vid flera tillfällen.

Nivå 4: Individuen har fördjupade kunskaper inom ett specifikt område, vilket innefattar att välja och använda relevanta begrepp, teorier, modeller och metoder för att utföra definierade uppgifter inom givna tidsramar. Individuen kan ta initiativ, reflektera och organisera och utföra uppgifter självständigt, kritiskt värdera, förhålla sig till och dra slutsatser gällande valet av källor och gemensamma resultat. Individuen kan också ta ansvar i samarbete med andra och i viss utsträckning leda och utvärdera andras arbete.

Uppgift 1 – Jag har sett och hört att deltagaren kan:

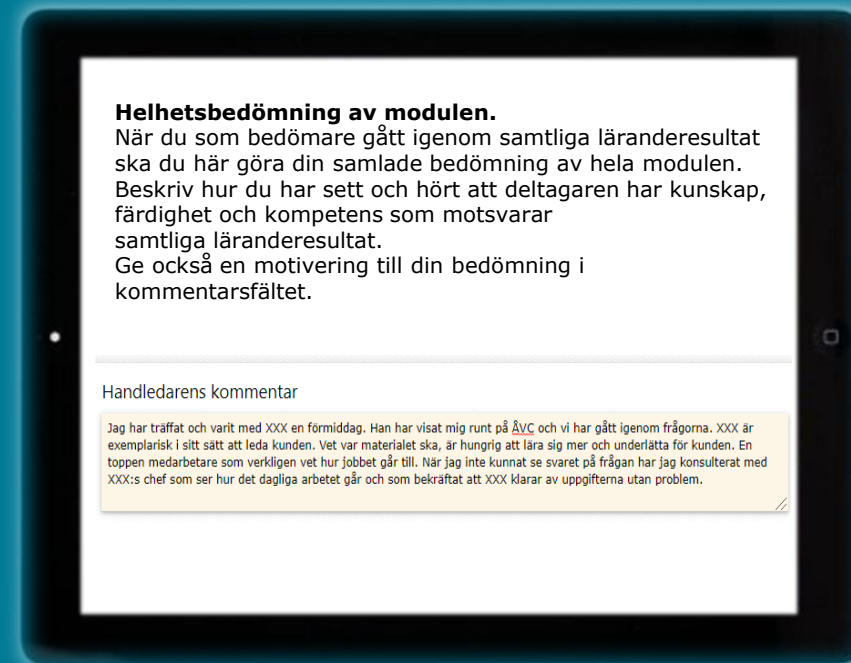
- Utföra driftövervakning av processutrustning och flöden, kontrollera driftslarm och analysera driftkurvor
- Läsa och förstå underhållsplaner för skötsel och underhåll av anläggningarnas olika delar
- Utföra rondering i anläggningen enligt företagets rutiner.
- Byta ut eller laga delar i reningsverket.
- Beställa reservdelar och/eller extra resurser vid reparationer och underhållsarbete
- Utföra riskbedömningar
- Arbeta på ett säkert, noggrant och systematiskt sätt
- Använda datorbaserad teknik för dokumentation av planering och genomförande, samt uppföljning av underhåll och service på anläggningar

Redogör kort för din observation:

sobona
Kommunala Yrkesnämnden

1 *Empowered by* **OCN**

Bedömaren granskar bevisen och godkänner

Kompetensbevis

Värdebevis på vad man kan

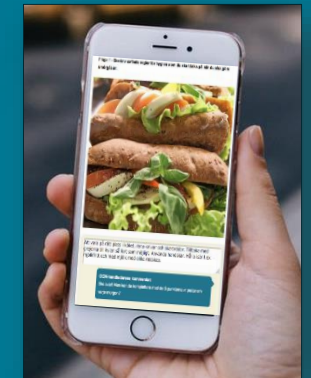
Detaljerade och tydliga

Sakliga, utan subjektiva värderingar

Linjerar mot SeQF

Startklart för validering

- **Relevanssäkrat innehåll**
- **Bedömningsplaner, frågor, uppgifter, checklistor**
- **Kvalitetssäkringskedja**
- **Kompetensintyg, tydligt specificerade**
- **Digitalt verktyg, underlättar processen**

Validering – av många olika skäl

Verksamheten

Handledare/
bedömare

Befintlig
medarbetare

Ny på jobbet

Studerande/
praktikant

NORDISKT
VALIDERINGSFORUM

Vad krävs av din organisation?

- ✓ Stöd från ledningen
- ✓ Tid för handledarskap
- ✓ OCN-bedömare

Bedömarutbildning

3 planerade utbildningar hösten 2021

Kurs 1

27 Sep (em) - 30 Sep (fm) - 5 Okt (fm) - 8 Okt (fm)

Kurs 2

18 Okt (em) - 21 Okt (fm) - 26 Okt (fm) - 29 Okt (fm)

Kurs 3

22 Nov (em) - 25 Nov (fm) - 30 Nov (fm) - 3 Dec (fm)